

הזמר העברי מבטא את המורשת, את הגעגועים לעבר ואת התקווה לעתיד. אנו מזמינים אתכם לשיר, להתרגש ולהנציח את האירועים והמקומות גם זמן רב לאחר שנוצרו, כדי שימשיכו להיות מושרים ואהובים על כולנו.

מזמרת הארץ

הזמר העברי בתקופת היישוב

יהודית פינקיאל וענת סקילי

השירים, אולי יותר מכל יצירה תרבותית אחרת, טיפחו את הקשר אל הארץ, אל מתיישביה, אל אדמותיה ההיסטוריות ובראש בראשונה – אל נופיה ואתריה. באמצעות השירים התגבשה הסולידריות הלאומית, גאוות היחידה, והתחזק הדחף לעלות ולבנות כאן חיים חדשים.

השירים נוגעים ללבנו גם משום שהם מעלים זיכרונות וגם משום ששירתם בצוותא מעלה תחושות של שותפות וחמימות, שגם הילדים סופגים. המטרה שלנו היא להקנות לילדי הגן את השירים ולהטמיע אותם אצלם, כך שאלה יהיו חוליה בשרשרת הדורות.

לצורך זה, חשוב לשלב את המוזיקה בסדר היום השוטף של הגן בשלבים שונים: נרכז כמה שירים מתוך הרפרטואר של הזמר העברי והמוזיקה הישראלית-אמנותית השייכים לנושא הנבחר (ניתן להיעזר בערכה "[זמר לך לגיל הרך](#)").

נקליט את השירים הנלמדים בתקליטור (חמישה שירים בתקליטור). נבקש מהילדים לאייר את עטיפת התקליטור על פי הנושא (שירי עבודה, שירי ילדים, שירי טבע...) כדי שיוכלו לבחור את השירים האהובים עליהם באופן עצמאי.

נתכנן פעילויות שונות עם המוזיקה בהאזנה, ביצוע (שירה, תנועה, נגינה) ויצירה.

עם בחירת הרפרטואר, ניעזר בדרכים האלו כדי לגרום לילדים ולהוריהם חוויה משותפת של קירוב לבבות, של געגועים, של התרפקות על העבר של מורשת ושל משלב לשוני גבוה:

1. נאזין לרפרטואר הנבחר במהלך השנה, בהתאם לאירוע ולעונה.
2. נלמד את הטקסטים של השירים הנבחרים ונסביר את משמעותם.
3. נכין שירון עם השירים הנלמדים ונשמור אותם בפנינת המוזיקה. דרך זו תאפשר לילדים לחזור על השיר הנלמד ובד בבד לפתח רעיונות חדשים לפעילות עמו (ריקוד, תנועה, נגינה, ציור...).
4. נתנסה עם המוזיקה בהאזנה, ביצוע (שירה, תנועה, נגינה) ויצירה.
5. נתייחס לתגובות הילדים בהיבט הרגשי, הקוגניטיבי והחברתי. כך נביל את הילדים מהפעילות האינטואיטיבית (הלא-מודעת) לפעילות המודעת. נשתף את ההורים בשירה בציבור או בריקודי עם (ילדים, ילדים והורים, שתי כיתות גן).

על גבי המפה שלהלן מיקמנו כמה שירים שנבחרו כדי לחבר אותנו אל הנופים והצלילים של ארצנו הקטנטונת. באמצעותם, הילדים יכירו בדרך חווייתית אזורים שונים בארץ, מאפיינים בולטים לכל אזור, יחקרו על אודות השיר, על אודות יוצריו ועל אודות המקום שעליו נכתב השיר. השירים האלה מייצגים תקופות שונות (מהקמת המדינה ועד ימינו). חלקם נכתבו במיוחד לילדים, כדי להשמיעם בחגיגות של מוסדות החינוך, ואומצו על ידי המבוגרים. חלקם הם שירי עבודה וחקלאות ויש גם שירים שנכתבו ליישובים או לאזורים שונים בארץ.

לחיצה על שם השיר תפתח דף ובו מידע על הכותבים, על השיר עצמו והצעות לפעילויות עם השיר. ניתן לעבוד על מפת ארץ ישראל וללמוד את השירים המוצעים או להתייחס לאזור הגאוגרפי שבו שוכן הגן.

בהמשך, ניתן להתחיל עם השירים המוצעים על גבי המפה ולהוסיף שירים נוספים על האזור או על היישוב עצמו. בסוף השנה, או בהזדמנות אחרת כמו יום העצמאות או יום הקמת היישוב, ניתן לערוך ערב זמר בשיתוף ההורים.

נתן שחר כתב: "עצם השימוש בזמר נותן לנו חיים חדשים וכך ניתן לראות בו נושא חי ומתפתח. הוא מושמע, הוא מושר והוא מנוגן, כי הזמר העברי שייך לצעירים ותיקים, השומעים והשרים, היוצרים והמנגנים, שעבורם הוא חלק מאורח חייהם, הוא אינו נפסק ותמיד מתחדש". אנו מאמינים שבאמצעות הזמר העברי נצליח להפיץ את התרבות הישראלית, להעשיר את השפה העברית ולהנחיל לילדים את ערכי החברה.

הים התיכון

כנרת

בוא איתי אל הגליל

החליל

שה וגדי

שיר העמק

ים המלח

שיר ישראלי

ההר הירוק

ברוש

שאבתם מים

מי יבנה בית

לעבודה ולמלאכה

ניגונים

כאן

ויהודה לעולם תשב

שישו את ירושלים

שלום לך ארץ נהדרת

שיר השירה

אורחה במדבר

שיבולת בשדה

ארץ ישראל שלי

לחיצה על שם השיר תפתח דף ובו מידע על הכותבים, על השיר עצמו והצעות לפעילויות עם השיר.

ניתן לעבוד על מפת ארץ ישראל וללמוד את השירים המוצעים או להתייחס לאזור הגאוגרפי שבו שוכן הגן.

מקרא:

כל הארץ

גליל

העמקים

הר הכרמל

שרון

ירושלים

מישור החוף

נגב

ביבליוגרפיה

גביש, עופר ועדי אדר. (2004). **שיר לדרך**. תל אביב: הוצאת עם עובד.
משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, אגף המפמ"רים, הפיקוח על החינוך המוזיקלי ומורשת קהילות ישראל. (2008). שי, יעל (עורכת), **שרים 60 - ישראל חוגגת 60 שנה**. ירושלים.

משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית. (2011). **במלל ובזמר – השתקפות השפה, הספרות המקורות היהודיים והאמנות הישראלית בזמר העברי**. ירושלים. משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, האגף לחינוך קדם-יסודי, הפיקוח על החינוך המוזיקלי. (2009). **זמר לך לגיל הרך, חוברת ראשונה - שירים לכל עת**. ירושלים.

משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, האגף לחינוך קדם-יסודי, הפיקוח על החינוך המוזיקלי. (2011). **זמר לך לגיל הרך, חוברת שנייה, שירי חגים**. ירושלים.
משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, האגף לחינוך קדם-יסודי, הפיקוח על החינוך המוזיקלי. (2012). **זמר לך לגיל הרך, חוברת שלישית, שירי עונות**. ירושלים.
משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, האגף לחינוך קדם-יסודי, הפיקוח על החינוך המוזיקלי. (2014). **זמר לך לגיל הרך, חוברת רביעית, שירים לקטנים ולגדולים**. ירושלים.

קלאוזנר, הנרי. (2010). **שירת מקהלה**. תל אביב: מאיה רותם.
שחר, נתן. (2006). **שיר שיר עלה-נא**. בן שמן: מודן הוצאה לאור.

אתרי אינטרנט

דברים לזכרו של [עלי מוהר](#)

אתר ['שירונט'](#) ובו מילות שירים בעברית

האתר של [שלמה גרוניך](#)

האתר של [יורם טהרלב](#)

האתר של [עוזי חיטמן](#)

האתר של ['זמרשת'](#) לשימור הזמר העברי המוקדם

אתר [יוטיוב](#) שממנו נלקחו הביצועים לשירים

[ויקימילון](#), מיזם רב לשוני ליצירת מילון חופשי

